

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adausele sale „Foaia Interesantă”, literară-illustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.

Pentru economi: numai 5 cor. pe an!

Pentru America doi dolari și jumătate pe an.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 cor., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

CĂDEREA DELA ORĂȘTIE

Cine-ș' vinovații?

Pentru a zmulge scaunul de deputat al Orăștiei din mâna Românilor, s'a lucrat cu putere mare: cu bani, cu făgădueli, cu siluiri. S'au dat bani la unii (la cei mai nerușinați) ca să vie să voteze cu Farkas, iar la alt rînd de oameni, ca să stee numai acasă. Și unii și alții au ajutat contrarilor și ne-au împins pe noi în cădere. Pentru aceea, ca poporul să-i cunoască și pe unii și pe alții, — publicăm aci comună de comună, cîți au votat cu partidul nostru național care a pus candidat pe Dr. Vlad, și cine a votat contra lui, și cine a stat acasă. Sunt unii, puțini, cari deși n'au mers la vot, nu pot fi bănuți că au primit bani pentru asta. Cei mai mulți însă, da, și pentru asta au fost plătiți. Să-i cunoaștem. Iaca ce ne arată lista de votare:

Au votat:

Din Orăștie:

Cu Dr. Vlad 146 inși.

Cu Farkas:

Andrescu Ioan
Mihaesc Ioan
Ciurdăresc George
Baci George, măcelar
Georgin Danilă
Licesc Ilie, întreprinzător
Romosan Iuon I. Ilie
Oancea Aron
Oprean Iuon senior
Oprean Iuon iun.
Arsu Izidor
Lazar Adam
Zsoszán Nicolae
Moldovan Ioan sen.
Dincan Ilie
Popovici Nicolae
Moldovan Ioan, măcelar
Drăgan George
Heiuș Iosif (pantofar)
Enyedi Pamfilie
Brudar Nicodim, crîșmar
Săcărea Ioan
Stlrc George
Șponsor Petru, pantofar
Cîrnean Titu, crîșmar
Hetiel Luca

(Acesta dus pînă la comitetul a spus că votează cu Băndor János, pe care îl candida poate spiritul din capul lui! Că mergea dus de oamenii lui Farkas)

și încă un Enyedi, care însă după meseria lui n'ci nu să șede în tabăra noastră, ci numai în a lui Farkas!

N'au votat:

Belea Iuon
Oprean George
Dr. Deák Aug.
Corpade Aurel
Dr. Erdélyi St.
Rob Nicolae
Procinkievici Sever
Boer Petru
Cristea Adam
Todoruț Petru
Turbecean Petru
Stanuț Nicolae
Rus Toma I. Stefan
Turdeșan Iosif
Romosan Toma
Puian Petru
Turdeșan Nicolae I. Iuon

Din Pricaz:

Cu Dr. Vlad 72 inși.

Cu Farkas:

Doroga Iuon husariu
Stlrc Iuon Bambu.

N'au votat:

Inv. Petruțescu
și 2 bătrini.

Din Gelmar:

Cu Dr. Vlad 2 inși.

Cu Farkas:

Deian Nicolae
Vasiu Adam, învăț.
Carica Simion.

Din Pișchint:

Cu Dr. Vlad 8 inși.

Cu Farkas:

Urițesc Iosif I. Toma.
Popovici Vasile, Inv.
Rus Iuon I. Vas.

N'au venit la vot:

Rus Ion I. Vas.
Rus Iosif I. Iosif.

Din Șibot:

Cu Dr. Vlad: 29 inși.

Cu Farkas:

Mitea Iuon
Aslău Petru, Inv.
Crișan Teofil, Inv.
Viorel Iuon Lunčan
Frâncu Acsente
Mițariu Serafin
Viorel Nicolae

N'au venit la vot:

German Vasille
Rotar Zaharie
Rotar Ioan
Viorel Silviu Ios.
Jelmărcan Ion I. Avr.

Din Balomir:

Cu Dr. Vlad: 21 inși.

Cu Farkas:

Balomiri Romolus.

N'au venit la vot:

Balomiri Aviron, preot g.-c.
Anghel Nicolae I. Nicolae.

Din Vinerea:

Cu Dr. Vlad: 41 inși.

Cu Farkas:

Oltean Nicolae, I. Ilie
Oltean Iuon, I. Ilie
Herlea Nicol. I. Ilie
Romosan Iuon I. Ilie
Herlea Aron

N'au venit la vot:

Herlea Ioan I. Nicolae.

Din Cugir:

Cu Dr. Vlad: 23 inși.

Cu Farkas:

Micu Nicolae
Bria Döme, Inv.
Drăgan Ion
Găzdac Mihail, Inv.
Căpentală Vasile
Sibișan Crăciun

N'au venit la vot:

Bâldea Vasile
Bratu Simion
Berian George iun.
Ioaneș Simion
Căstăian Pavel
Olariu Constantin
Olariu Nicolae
Stefănesc Ionuț
Sibișan Crăciun
Grăban Iuon
Talabă Petru.

Din Feredeu:

Cu Dr. Vlad: Nime.

Cu Farkas:

Găzdău Filip.
Mișca Ambrosie.

(Acesta a căzut, mort de beat, pe nas, unii spun că înșiși ungurii l'au împins de pe niște trepte, și așa și-a zdrobit fața, că l'a pornit singele și nu l'a mai putut opri. A murit a doua zi, din beția trasă în cinstea lui Farkas.)

Din Almașul mare:

Cu Dr. Vlad: 2 inși.

Cu Farkas:

Onea Petru, Inv.

N'au venit la vot:

Păscău Păștiuț
Onea Eftenie.
Crompa Ilie

Din Balșa:

Cu Dr. Vlad: 4 inși.

Cu Farkas:

Crișan Iuon, I. Dum.

N'a venit la vot:

Ioan Lucăcel.

Din Ardeu:

Cu Dr. Vlad: 2 inși.

Cu Farkas:

Glodean Andrei.

Din Bozeș:

Cu Dr. Vlad: 1.

Cu Farkas:

Buda Mihai
Noja Mihailă

Din Muda:

Cu Dr. Vlad: 2 inși.

Cu Farkas:

Adămesc Avram
Marc Avram
Căzan Irimie I. Irimie

Din Porcurea:

Cu Dr. Vlad: 1.

Cu Farkas:

Sîrb Iosif
Popa Iuon I. Toma.

Din Valea-Jepii:

Cu Farkas:

Gavrilă Constantin
Cornea Iuon
George Marian, preot.

Din Voia:

Cu Dr. Vlad: 1.

Cu Farkas:

Marina Nicolae
Toma Simion.

Din Poiana:

Cu Dr. Vlad: 2 inși.

Cu Farkas:

Gavrilă Augustin
Avram Todor
Budoiu Filip, Inv.

Din Curpeni:

Cu Farkas:

Dușa Gavrilă.

N'a venit la vot:

Bota Ion I. Ir.

Din Mermезeu:

Cu Dr. Vlad: 1.

Cu Farkas:

Borza Petru.

N'a venit la vot:

I. Pasc I. Il.

Din Valea-mare:

Cu Dr. Vlad: 1.

Cu Farkas:

Ganga Todor.

N'a venit la vot:

Ioan Zichil, preot.

Din Ceru-Băcăinț:

Cu Dr. Vlad: 1.

Cu Farkas:

Bota Iuon.

Din Rînghetiu:

Cu Dr. Vlad: 5 inși.

Cu Farkas:

Stefan Nicolae.

Din Rapoltul-mare:

Cu Dr. Vlad: 13 inși.

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Interesantă”, literară-illustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe $\frac{1}{2}$ an 4 coroane.
Pentru economi: numai 5 cor. pe an!
Pentru America doi dolari și jumătate pe an.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Inserțiuni:

1 pag. 48 cor., $\frac{1}{2}$ pag. 24 cor., $\frac{1}{4}$ pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă.

Inserțiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Oamenii mai proști ca oile?

Nici când o evanghelie nu ne-a ars în suflet mai tare prin cuvintele sale de foc dumnezeesc, ca evanghelia ce să ceti în praznicul sfinților Constantin și Elena, îndată după alegere! Ea ne arăta iarăși una din minunatele pilduri alui Hristos:

.....adevăr grăesc vouă, cela-ce nu intră prin ușă în staulul oilor, ci sare pe aiurea, acela fur este și tâlhar! Iară cel-ce intră prin ușă, acela păstor este oilor! Acestuia portarul îi deschide și oile aud glasul lui și oile le cheamă pe nume și le scoate pe ele. Și când scoate oile sale merge înaintea lor și oile merg după dînsul, că cunosc glasul lui. Iară după cel strein nu vor merge, ci vor fugi de dînsul, că nu cunosc glasul streinilor!...

Domnul Christos vorbea în pilde despre animale și înțelegea întâmplările din viața oamenilor. Dacă s'ar mai pogori azi pe pământ și s'ar întâmpla printre noi Români, Domnul Christos n'ar mai putea spune această pilduire, ci ar trebui să spună mirat, că a văzut turme de oi cari nu s'au mai dus după glasul cunoscut al păstorului, ci după urletul hoțesc al lupului, al furului și tâlharului!

Au nu veni ră păstorii tăi, nenorocitele popor român, toți sărbătorește, pe ușă, cu fața curată, ziua luminată, portarul deschizîndu-le lor, și toți grăiră ție graiu curat, cald, de frate, chemîndu-te să te conducă la pășune bună.

În același timp, în vremea nopții, zeci de furi și tâlhari veni ră sărind peste stobor, vîrîndu-și capul pe fereastră și hoțeste grăindu-ți în taină chemări la păcate, la crime față de neam. Și tu nu te gîndiși mult: o luași razna după acești furi și tâlhari, săriși și tu peste stoboarele națiunii și te azvîr-

liși în taberele amăgitorilor își îi sluiși pe ei!

Săracule popor, cît de puțin te prețuși tu însuți pe tine! Te vădiși a fi mai puțin înțelept și decît bieteale oi din pilda lui Christos, deși despre oi să știe că numai de-o minte și de-o înțelepciune mare nu-'s!

Onoare tuturor celor buni, — dar cei răi de printre noi, ne traseră pe toți în ponosul acesta!

UNELE—ALTELE

Scurt și jalnic.

— Pahod na Segedin. —

Azi, Mercuri în 8 Iunie, primim dela corespondentul nostru din Blaj, dl Ioan Mihu (Ciufudeanul), osîndit în Novembre anul trecut la 4 luni închisoare de stat și noi ca foaie la 300 cor. pedeapsă în bani, pentru scrisoarea publicată în „Libertatea” asupra mișeliei dela Blaj cu aruncarea în văzduh a „Petrii-Libertății” și a „Crucii-lui-Iancu”, — primim dela dsa următoarea scurtă și mult grăitoare scrisoare:

„Astăzi mi-s'a inmanuat hotărîrea venită prin procuratura dela Cluj, prin care mi-să dă îndrumarea, ca pe Vineri în 10 Iunie n. să fiu la Seghedin!

„Am cerut amînare până la toamnă. Am cerut să mă lase la Vaș, ca să fiu lingă Dr. Cassiu Maniu, închis acolo, — toate mi-s'au respins!

„Joi plec din Blaș.

„Vă rog nu uitați de mine.

Blaj, 8 Iunie n. 1910.

Ioan Mihu.

Nu te vom uita, cinstite frate. Precum nu te va uita toată inima bună românească.

Că ce-ar fi de cei-ce să expun prin scrisoarea lor în lupta politică a acestui neam, dacă i-ar uita acei cu cari împreună lucrează, — cînd vedem că draga stăpînire nici macar dreptul de a-ți alege temnița, nu ți-'l mai dă!

Să mergi în pace, frate bun, și să te reîntorci sănătos și sufletește și trupeste iară în mijlocul celor ce te iubesc.

Va putea guvernul cel nou lucra în pace?

Iată marea întrebare ce și-o pune azi țara. Și răspunsul e greu a fi dat azi. Dar semnele ce să arată, prevestesc mai curînd războiri

desnădăjduite și neasămănat de aprinse, cu mușcări în carne vie, decît „muncă pacinică” în dietă, precum nădăjduște Khuen și Tisza și Viena.

Iaca semnele:

Între partidul koșutist, care a ieșit din alegeri cu 50 de deputați, și partidul Justh-ist (tot koșutiști și aceștia, dar mai aprigi), ieșit cu 40 de deputați, — s'au pornit tirguelile de împăcare. Să vor unii iar într'unul singur, ba să vor alătura la ei și ceilalți 11 koșutiști ieșiți ca „fără partid”. Și așa vor avea un partid de 100 deputați.

Partidul poporal-catolic, foarte îndrîjit pe Tiszaisti că l'au zdrobit așa, încă a început tirgueli cu koșutiștii, vrînd să se apropie de ei și să lucreze pe o mână în dietă, contra tiszaistilor! Aceștia-'s 13. Mai sunt vre-o 10 naționaliști și democrați, — cari încă vor fi la ori-ce luptă contra guvernului. Și așa guvernul va avea în față o opoziție (împotrivire) de 120 deputați. Și asta e mult, și poate face foarte mari greutăți lucrării pacinice din dietă!

Mai multe semne arată furtună, decît pace și liniște!

O scuzare greșită a înfrîngerilor noastre la alegeri.

Alegerile acestea au adus o mare desamăgire și unguirilor celor mai înflăcărați. Kossuthiștii, și între aceștia justh-iștii, sunt cari să luptă mai înfocat pentru a desface Ungaria din legăturile de azi față de Austria, ducîndu-și țara cît să poate mai mult spre deplina neatîrnare, — doar capul încoronat să mai rămînă unul, încolo totul neatîrnat!

De bună-samă că asta e dorința cea mai frumoasă a fiecărui popor, de a să vedea cu totul neatîrnat de alt popor, și conducătorii săi cari spre acest lucru îl cheamă, sunt cei mai buni fii ai lui!. Aceștia la Unguri sunt Justh-iștii și Kossuthiștii, și poporul maghiar ar trebui să fie tot într'o tabără în jurul lor!

Așa a și fost la alegerile trecute. Aproape toate cercurile

curate ungurești au ales kossuthiști de aceștia. Vre-o 220.

Și la alegerile de acum au mai putut ieși abia 90. Mai puțin de jumătate din cîți ieșise în rîndul trecut. S'a dus și poporul lor unguresc după mirosul de papricaș și după sunetul de arginți, cam ca cel românesc. A întors fața de cătră însuflețirii sei luptători pentru neatîrnare și s'a luat după — „mîncă-parte” (munka-párt, partidul muncii, cum să numește partidul stăpîniri de acum).

Și din acest fapt vin unii Români și trag încheerea: „Apoi de se ne mai năcăjim noi, popor sărac și slab, că, uite, și poporul lor unguresc, mai naintat ca al nostru, nu făcu mai altfel cu apostolii sei naționali cei mai buni?!”

Da, dar asămănarea asta e foarte subreadă și noi nu putem primi deloc scuza (coperirea, iertarea) asta pentru rătăciții poporului român!

Iaca de ce nu! E altceva cînd un alegător unguer trece din tabăra koșutistă în cea tiszaistă, că deosebirea între aceste două feluri de oameni, e numai ca cea dintre csárdás și csárdás! Unul e mai zdropsit, țupăit mai repede, altul cu ceva mai încet, mai legănat, dar — tot csárdás este!

Așa și cu partidele politice ungurești. Unul e mai grăbit, mai pripit, vrea să prindă mai repede și luna și stelele de pe cer și să le coboare pe pământ să le împartă între unguri, altul zice: mai pe răgaz, până să punem scara, și scară ne-aflînd așa de lungă lingă ori-ce gard, stați să adaugăm scări de scări, s'o lungim!

Dar spre același lucru peste putință merg și unii și alții: spre culegerea stelelor de pe cer și a sufletelor din Români de pe pămîntul acestei țări!

Că dar poporul unguresc să ia odată după unii, odată după alții din acești culegători de stele, — e aproape tot atît!

Dar oare tot atita e dacă și tu, alegător român, treci din partidul nostru național, cel care luptă pe viață și moarte,

să apere sufletul român în poporul român, — treci în același partid al „muncii“, care lucră la nădirea de scări nu ca să culeagă numai stelele de pe cer, ci și sufletele românești din noi!?

Nu, frate! nu-i tot atit!

Ungurul trecut din partidul koșutist în partidul muncii, tot luptător național maghiar a rămas, — dar Românul trecut și el în același „mîncă-partie“ s'a prefăcut în vînzător al cerințelor de viață a neamului său!

Nu e dar tot atit că „mîncă-partie“ a fost așa și așa spriginit și de poporul de rînd maghiar, prin urmare să nu fie mirare că la sprijiniș și de poporul român!

Ba e mirare! Și încă mare și tristă mirare. Și e dovadă de mare nepricepere la acei alegători români, cari s'au luat și ei, turmă năroadă, după cio-banii chemători spre staulele lor alui „mîncă-partie“.

Asemănarea nu să potrivește și scuza — nu să primește!

„Nu hirtia aceea mă face pe mine deputatul poporului meu!..“

Di Dr. Maniu a rostit cătră alegătorii sei la Vinț o luminată vorbire, după-ce să vestise, că dară deputat e declarat jidanul Mayer. Și-a adunat alegătorii pe lingă sine și le-a zis printre altele:

Fraților!

Dacă ar fi cineva care să zică că noi azi la alegerea din Vinț, am căzut, acela greșete! Pentru-că numai aceia pierd, numai aceia cad, cari să 'nfrățesc cu iadul. Iar acolo unde virtutea iese învingătoare, unde creștinii să înfrățesc cu raiul, acolo nu e moarte, nu e cădere, ci viață vecinică! Ați văzut bine, cit de uniți am fost noi în cugete și 'n simțiri; ați simțit cu toții puternicele bătăi ale inimii atunci, cînd făcîndu-se o numărare a celor de față, s'a văzut că numărul alegătorilor e aproape întreg în tabăra noastră și că, prin urmare, învingerea e de tot sigură! Sigură da! de trei ori sigură ar fi fost alegerea mea de deputat, pentru-că aveam cu aproape 150 voturi mai multe! Dar cînd contrarul s'a văzut biruit, a născocit fel și fel de mijloace, ca pe bravii Români, ce au stat atîta vreme nemîncați și nebăuți, și cari cu inimă curată doreau să ajungă să-și de a votul pentru mine, — cînd a văzut contrarul, că nu mai are încătrău, a început a respinge dela vot pe nepoții lui Traian și a nu-i mai lăsa să-și folosească cel mai sfînt drept, — dreptul de a vota.

(Strigăte: Jos cu ei! Peară de pe fața pămîntului! — Intr'acestea poporul face loc dlor Dr. Marciac și Dr. Velican, bărbații de încredere, iar dl Maniu urmează):

Priviți fraților la acești doi domni, 25 de ciasuri s'au luptat ca nește adevărați martiri să impedece pe cei ticăloși a aduce o așa rușine pe o țară, din care și noi facem parte. Dar n'au isbutit, pentru-că nedreptatea și mișelia a fost la culme!

Fraților, nu pentru aceea au făcut ei atîtea nedreptăți la această alegere, pentru-că m'ar avea drag.

(Poporul: O știm noi bine! Dumnezeu să Te țină la mulți ani).

Nu fraților! Ei au făcut-o asta pentru-că mă urăsc și să temă să nu ajung și ei în casa țerii, unde ei fac nedreptăți poate și mai mari ca cea de azi!

Dar, fraților! Să nu gîndească ei, că dacă imi vor închide mie drumul de țară, voi sta acasă nemîșcat! Nu! Găsesc eu poteci destule ca să pot merge acolo, unde 'mi e locul, și să-i lovesc acolo unde idoare!

Strigăte puternice: Să trăiască! Dzeu să te țină!

„Să nu gîndiți, fraților, că pe mine m'ar face deputatul poporului meu numai țidula (diploma) aceea, pe care ei acum vreau s-o dea pe nedrept unui Jidan. Nu! Ci pe pe mine mă face deputatul neamului, dragostea aceea mare ce o am față de voi și față de toată inima ce bate și simte românește!

Văd cit de mult ei mă urăsc în acest cerc și în toate celelalte, dar știu și aceea că sunt iubit de Românii din acest cerc și de toată românimea, cea de atîtea ori și așa de greu cercată. Dar de sunt iubit, și eă vă iubesc pe voi și voi lupta neconținut, fără a simți vre-o obosală, pentru o soarte mai bună a poporului românesc!

„Cu această făgăduință mă despart de voi și vă mulțumesc de lupta mare ce ați purtat azi!“

Au fost vedenii mișcătoare cum i-au răspuns preoții din Alămor și vechiul și cinstitul preot Maniu din Vinț, și cum le-a mulțumit iarăși Dr. Iuliu Maniu.

La sosirea în Blaj a fost primit măreț de Românii din Blaj, domni și dame, cari l'au încununat ca pe un eroul

Cum am zis noi îndată: La Vinț n'am căzut, numai ni-s'a răpit mandatul cu puterea!

Amintiri dela alegerea din Beiuș.

Trenul mergea încet și în zare să deslășurau munții falnici, plini de verdeață. Pe cîmpia întinsă plutea un miros de iarbă verde și în flul des, flori albastre și roșii întorceau vesel capul lor mititel și drăgălaș spre soare. Doamne, cită lumină, cită viață stăpînea întreg văzduhul. Țăranii, niște „figuri înalte, ce po-

vestesc de-o pogorîre romană, figuri mîndre, cu spete late, cu ochi îndrăzneți, arcuiți, cu nasul ușor încovoiat și cu plete negre inelate, atingîndu-le umărul“ (Vióra din Bihor), purtau a lene coasa în finul verde, tîind brazde largi, și cînd trenul trecea pe lingă ei, își îndreptau spetele late, ridicau capul în sus și filfăindu-și palaria mică și rotundă, strigau cu putere și bărbăție: *trăiască Lucaciu!*

M'am tras napoi dela fereastră și m'am dat gîndurilor. În mîntea mea să închege icoana bărbătească a părintelui Lucaciu și un șir de amintiri dragi izvoreau din aducerea amite. Întîia dată imi amintiu ce-mi povestise tata de marele luptător al neamului nostru. Imi spunea de adunarea națională dela Cluj din 1892, imi spunea de renumitul Memorand și începea apoi să-mi cînte cu vocea plină de duioșie:

„Cîntă mierla prin păduri

Of, of, of...

„Rob e Lucaciu la unguri,

„Pentru sfînta libertate

„De care noi n'avem parte!

În mîntea mea de copil eroul luptelor naționale era o figură sfîntă și dorința mea cea mai vie era, ca să văd și să aud pe părintele Lucaciu vorbind. Și l'am văzut. L'am auzit apoi și vorbind, dar' nu în casa țării (dietă), nu la vre-o sărbătoare, ori adunare națională, ci la groapa unui alt mare bărbat al neamului, la groapa fericitului Dr. Aurel Mureșan, redactorul și proprietarul „Gazetei Transilvaniei“.

Ce fericit poate fi Bihorul, gîndeam eu, — că poate să aibă un deputat ca părintele Lucaciu. Ce mîndru poate fi un cetățean, cînd poate strigă la urnă: să trăiască Lucaciu.

Dar — Lucaciu a căzut! Lucaciu n'a primit de data aceasta dela poporul din Bihor carte de deputăție. Vina nu e a poporului, sau nu e întreagă a poporului. Aceasta a văzut-o foarte bine părintele Lucaciu, cînd spunîndu-i-se încheierea alegerilor, a rămas nemîșcat, a privit în fulgerarea unei clipe în gol și n'a mai zis nimic. În sufletul lui s'a scormonit întreg trecutul și pe-o clipă i-s'a perîndat pe dinaintea sufletului neamul românesc în toată sărăcia în toată puterea și în toate păcatele lui. Părintele Lucaciu a înțeles poporul, dar a înțeles și stările nenorocitei noastre patrii, și a rămas nemîșcat, dar scribit de... de... credeți ce voiți.

Lupta din Bihor a fost o luptă mare. Poporul redesteptat abia de cîțiva ani, a fost pus la încercare, la o încercare foarte grea. Mulți au căzut înaintea ispitei banului, mulți s'au plecat înaintea baionetei, dar mulți au fost și de aceea, cari au învins ispitele, așa că s'au ascuns la codru, ca să scape de momeli și de slăuire, și ca în ziua alegerii totuși să poată fi în tabăra națională și să poată striga cu inima liniștită: trăiască Lucaciu.

Celor bravi onoare și cinste, ce-

lor slabi de suflet iertare, și pocăința să-i cuprindă, dar celor ticăloși și nemernici ocară și blăstăm! Hulă, ocară și blăstăm i-să cuvine în întiul rînd protopopului gr.-ort. De-seanu, care nu s'a sfiit să adreseze preoților un circular prin care li provoacă, ca să nu voteze cu „popa unită“, ci mai bine cu — vînzătorul poporului, cu solgăbirăul Rednic, care încă a crescut cu prescură românească și a supt la peptul unei Românce! Blăstăm pe capul vostru, oameni cari ați uitat de chemarea poporului nostru, ați uitat de doinele și suspinele lui și vă petreceți cu sticle de șampanie în mână și jucînd în locul horelor noastre fără păreche, cărți sau ciardaș.

Ca să dau o icoană mai credincioasă despre alegerea dela Beiuș, nu mai amintesc, că inteligența română a fost oprită aproape cu desăvîrșire ca să umble printre alegători în zilele din urmă trei, nu mai amintesc că în acelaș timp toți perciunații, toată administrația cu solgăbirăul în frunte, până la cel din urmă jurat din sat, toată gendarmeria, preoți ticăloși, de talia lui Sabo din Meziad, au înveninat sufletul poporului cu renumita „pălincă din Bihor“, și nu mai amintesc că alegătorii au fost puși cu ajutorul baionetelor în trăsuri și duși la alegere, și nu amintesc nici faptul, că președintele alegerii punea în felul acesta întrebarea: „așa-i că votezi cu Rednic?“, și nainte de a spune bietul om, că da, sau nu, scria votul la Rednic!, — ci amintesc un caz simplu, un caz foarte simplu, care dă cea mai învederată dovadă despre felul cum s'a făcut alegerea la Beiuș:

Un oare care pădurar, căruia i-s'a poruncit, ca să adune un număr anumit de alegători pentru Rednic, fiindcă nu a putut implini întocmai porunca, s'a spînzurat, bine știind, că și așa are să rămînă pe drumuri, după alegere!

Așa a lucrat administrația și guvernul în cercul Beiușului, în Bihorul primejduit de valorile străinismului și între astfel de împrejurări, s'o spunem sincer, a fost peste puterile omenești, ca poporul din Bihor, în curînd trezit la conștiința națională, să dea carte de deputăție părintelui Lucaciu!

Ba mergînd mai adînc cu gîndul, să nu mărturisim oare, că părintele Lucaciu totuși a rămas învingător?

Să nu o mărturisim oare, că nu s'a aflat alegător român în întreg cercul Beiușului, care să strige: „trăiască Rednic!“, ci toți, bărbați, femei, copii și fete, alegători și nealegători numai pentru un om s'au în-suflețit, numai unui om i-au strigat să trăiască, și acesta a fost părintele Lucaciu, a cărui doină o cîntă și azi în Bihor Românii năcăjiți „prin inima codrilor bătrîni“.

În cea dintîi zi după alegere am fost cu toții supărați și simțiam că în sufletele noastre s'a că-

tit ceva, că de pe cerul vieții noastre a căzut o stea!.. Dar azi cugetăm altcum, azi par'că simțim că Vioara din Bihor, care în cele mai critice clipe a zis:

„Să nu desperăm, ci să luptăm mai departe!“ *Seb. B.*

La Chișineu

va fi în 16 iunie lupta nouă între candidatul partidului național dl Oct. Goga și baronul Wenkheim!

Lupta va fi grea. Că dl Goga nu poate să se retragă. Cinstea steagului ridicat îi cere să dea pept de nou pentru biruință.

Așteptăm dela poporul nostru din acel cere, să se lapede odată de ori ce înfrîniri ale grofului și să-și aducă aminte de datorința fiecărui fiin al neamului față de neamul său și să-și dea toți votul pentru dl Octavian Goga, care ajuns în dietă ar fi o înzecită podoabă pentru Casa țării, decît un baron ce nu știe altă decît să-și scuture buzunarul!

Glasure maghiare despre alegeri.

Țipetele celor înfrînți. — Ungurii strigă scîrbiți ca și noi, de apucăturile ticăloase ale guvernului!

Din toate colțurile țării răsună strigătele de scîrbă și de durere ale celor căzuți în lupta asta de alegeri. Și să spună că nici odată atîtea alegeri n'au fost atacate cu cerere la Curie ca să facă cercetare judecătorească, ca și de rîndul acesta. Și nici odată atîtea arătări criminale nu s'au făcut asupra volnicilor și călcărilor de legi și nerușinatelor cumpărări cu bani, ca de data asta!

Că s'a vărsat Dunăre de bani asupra cercurilor, ca, cumpărînd pe cei ticăloși, cu ajutorul lor să facă să nu poată ieși biruitori cei-ce luptă pentru adevărata dorință a grosului poporului, de-a avea deputați cari să ceară în dietă vot universal.

Ci-că s'au cheltuit pentru cumpărare de suflete douăsprezece milioane coroane! Ba unele foi ce țin a ști bine tainele guvernului, spun, că nu douăsprezece, ci cu mult mai mult s'au cheltuit, ca să se poată scoate guvernului tabără biruitoare! Ca dovadă aduc Aradul, unde pentru a trînti pe Barabás Béla, om tare popular în Arad și despre care să credea că e nebiruit, — s'au cheltuit șapte sute de mii coroane de oamenii lui Tisza Pišta! Un barbar, un fiacărîst, un muncitor ce avea vot, căpăta 500 cor. ba și 800 pe un vot! Iar cei mai cu stare, mai în trepte, căpătau îndoit și întreit!

Așa apoi onorabili „alegători“ au dat focului dragostea inimii lor pentru Barabás, omul lor, și au pus brîncuțele pe suțutele și miuțele tiszaiszte, și

Tisza a ieșit „biruitor“, — cam așa cum a ieșit la Orăștie Farkaș, ca fiind el doritul poporului din cerc!.. Apoi dacă într'un singur cerc (Arad) s'a cheltuit aproape un milion, cum să crezi că în cele peste 400 de cercuri să se fi ajuns 12 milioane! Mai curînd credem celor ce spun, că de fapt s'ar fi cheltuit nu mai puțin ca 40 milioane! Și totuși n'a putut ieși biruitor decît în 250—260 de cercuri, iar în 100—120 n'au plătit nimic nici banii lui!

Cît de cinstite răsar azi în ochii nostri aceste 100—120 cercuri de alegere, față de cele 260 cari au deschis gura mare cu lacomie după banii stăpînirii și și-au vindut credința sufletelor lor!

Unul dintre fruntașii bărbați politici unguri, contele Battyányi, vorbind după alegeri și cele petrecute zice:

„Marea obște nici nu-și poate închipui grozăvenia de călcări de lege ce s'au săvîrșit la aceste alegeri! Putem spune, că vestitele alegeri alui Bánffy (vestite prin baionete și sîlnicie) au fost curate ca ingerii, pe lîngă cele de acum! Cred că nici cînd nu s'au făcut atîtea arătări criminale la judecătorie, în legătură cu alegerile, cite să fac acum. La Curie vor fi atacate alegeri cu duimul. Cît să vede pînă acum, apoi în afară de alegerile făcute unanim (fără contra-candidat) guvernul nu are nicio alegere pe care s'o fi cîștigat pe cale legiuită! Urmările vor fi răsunătoare. Doar e știut că volnicia guvernului s'a făcut pentru zădărnicierea adevăratului vot universal! (Auziți nenorociilor Români cari și voi ați ajutat a ieși aleși oamenii acestui guvern: prin asta, vi-o spune chiar un ungar, ați lucrat la zădărnicierea votului universal, care să înzestreză și pe frații voștri cu acest drept larg și sfînt! Red. „Libert.“)

„Dar e prea firesc — urmează contele Battyányi, — că grosul poporului, care cere drepturi, nu va suferi această în liniște! În loc de muncă liniștită (ce-și dorște guvernul și Impăratul) va avea cea mai descătusată luptă!“

„Alkotmány“ foaia partidului poporal-catolic, partid care a ieșit și iel rău zdrănit din luptă (din vre-o 45 deputați ce avea, s'a mai ales cu abia — 13), scrie:

„Din datele ce sosesc din toate părțile țării să vede, că alegerile de acum să deosebesc de acele alui Bánffy numai prin aceea, că acelea s'au făcut cu o grobianitate (dur, brutal, cu pumnul) pe față, pe cînd alui Hédervary s'au făcut cu o fățărnicie rară, făcîndu-se că el ține legea și rînduile, dar în fapt cu atît mai cu mare tiranie călcînd legile!“

„In Privigyé (spune foaia catolică numită) unde nu sunt nici două

mii de alegători, votarea a ținut de Marți dela 9 ore, pînă Mercuri la 6 ore dimineața! De această vreme lungă a fost lipsă, pentru-că președintele alegerii a trebuit să respingă 400 (patru sute!) de voturi de-ale partidului poporal, — ca așa să iasă biruitor omul lui Tisza!..

„În un cerc din comitatul Trenčin, spune mai departe foaia catolică, — președintele alegerii a dat ca loc de tabără, de adunare, pentru partidul poporal, o curte la depărtare de un kilometru dela sala de votare!“ (Asta pentru ca fiind siliți a veni așa departe pînă la sala de vot, alegătorii cei slab de inger să nu poată fi păziți destul de bine, și pe drum să poată fi zmulși și răpiți de corteșii guvernului și cumpărați și stricați!).

„Iar în un cerc de dincolo de Dunăre, spune aceeași foaie, candidatul partidului „muncii“, mituia (cumpăra) el însuși pe alegători, — lucru despre care sunt martori destui!“

Cu astfel de mijloace au lucrat oamenii guvernului. Și spune că s'au dat și 1000 (o mii) coroane pentru un vot!

Aceștia cel puțin s'au pretuit coala domnește, și de au părăsit pe un ungar, au mers în tabăra altui ungar, — dar voi nenorociților vinduți din cercul Orăștiei, ați aflat că sufletul vostru nu-ți vrednic mai mult de 50 coroane și o glajă de spir, și pentru atîta nu ați trecut dela Român la Român, nici dela creștin la creștin, ci — dela Român creștin la un jidan ungar botezat!..

Că ce trafic s'a făcut în aceste alegeri cu alegătorii cei dobitoici, ce nu să socot pe sine de cetățeni poruncitori pe soartea țării prin voturile lor, ci de simplă marfă de lăpădat ori-cui pentru cîțiva florini, — arată foarte viu spovedania unui corteș ungar dela Cluj.

Și acolo sta față în față un om al stăpînirii cu unul koșutist, și al guvernului om a biruit. Dar după alegere unul din corteșii lui Kálmán Gustav, omul guvernului, s'a pus și s'a spovedit deplin naintea unui redactor al foi „Ellenzék“, în următoarele:

„...Noi corteșii mergeam în cancelaria de partid alui Kálmán, unde să ținea samă de voturi. Un cancelist cetea numele și noi spuneam care pe cine cunoaștem și așa care pe cine am putea aduce!“

„Acești 4 sunt ai mei! — am zis eu cînd a cetit pe 4 inși ce-ți cunoașteam. Atunci mi-s'au dat îndată 400 coroane să mă iau după ei. Să socotea cu 100 coroane votul, — dar dacă eu puteam să-i cumpăr mai ieftin, ce întrecea din parale, era al meu! (Pfui, bată-vă amarul vostru de oameni, înzestrați cu cel mai frumos drept de cetățean, cu dreptul de vot, dar cum vă lăsați voi marfă în mîna acestor mișei cumpărători!)“

„S'a întîmplat, zice mai departe corteșul în spovedania sa, că am putut duce pe 8 alegători fără bani, numai cu vorbe dulci, și cele 800 cor. mi-au rămas mie! Eu la aceste alegeri am cîștigat 8000 (opt mii) de coroane!“

Da, ți-ai cîștigat, fiule al norocului, 8000 cor. în cîteva săptămîni, fiindcă prea mulți între alegători, nu-ș luminați deloc asupra însemnătății celei mari a dreptului lor, ci iau alegerile mai mult ca o comedie fără bani sau un tîrg și un circ al domnilor.

Apoi poporul care așa își prețuește votul seu, — își vrednicește deplin stăpînirile vi-trege cari îl omenesc cu plesne de biciu pe spatel! Că el și-și alege pe stăpînitori! Că de ar vrea, și ar urma glasul adevăraților sei binevoitori, — ar putea avea stăpînire tare bună și îndurată pentru soartea lui: numai să nu aleagă altfel de deputați, decît de cei, pe care îi știe mai cu inimă pentru popor. Atunci aceia și legi ar aduce de cele mai îndurate pentru popor!

În loc de asta poporul să uită cu gura căscată, care jidov vine să-și dea cîțiva zloți pe vot, și pentru acei zloți el votează orbește cu toți Farkașii și Kalmanii doriți de Jidovime, iar aceia apoi las' de nu-și fac legi pe gîndul și pentru rîndul lor, de-și sar poporului urechile, după ce, prin votul lui, s'au urcat în scaunele domniei!

La Caransebeș

precum am aflat după ce trimisese numărul trecut, căderea dlui Dr. Vlad a venit din aceea, că alegătorii săi din foarte multe comune, nu au fost lăsați să vie la oraș, la alegere, au fost opriți prin tot felul de mijloace și siluiri, făcîndu-li-se peste putință mergerea la Caransebeș! Oamenii dlui Dr. Vlad spun că au teanc de scrisori și mărturisiri de prin comunele împedecate a veni la vot, în care să descopăr aceste apucături netrebnice. Cînd s'a adus în tabăra lui Dr. Vlad știrea că el a căzut, — oamenii au căzut în genunchi și au plîns și au blăstămat soartea mizerabilă și chiar cerul care prigonește așa de cumplit falnica graniță de odinioară, ținîndu-și pe gît pe un nime politic, pe un vindut de rînd, ca Burdea!

»Cînd am venit spre Caransebeș, scrie un țaran în o scrisoare a sa ce o avem naintea noastră, părea că tot drumul ne zimbește și toate florile de pe cîmpurile dela lăturile lui, nouă ne rid și ne șoptesc șoapte îmbucurătoare, — iar cînd apoi ne-am întors spre casă, pare că toate petritele ne ard tălpile, ca fiecare floare s'a prefăcut în un ciulin, un spine rău, și toți ne zgărie și ne sîngerează, — precum sîngera inima din noi!«...

Săracii nostri frați buni! Jale ve e și jale ne e la toți de ticăloșia ce vă ține mereu robiți ei!

Povestea Murășului.

Povestea ta întreagă, Murăș,
Țesută e din plîns și sînge,
C'adesea ne-au furat streinii
Și-au vrut adesea a ne frînge.

Erai bogat cum nu pot spune
În vremile de-odinioară,
Dar domni haini și fără milă
Furau întreaga ta comoară.

Flăcăii noștri cu fețe triste
Spuneau adesea pe 'nsărate
Că prea e jalnică viața
Cînd mânele îți sînt legate.

Venit-au vremuri tot mai crude
Și cînd n'au mai putut sărmanii
Să rabde bici și jăfuire,
Le-ai dat drept armă: bolovanii.

I-ai adunat pe toți în cete
Și 'n clipete de 'nsuflețire
I-ai dus doinînd din frunză verde
În lupta pentru dezrobire.

Ce vremi! ce vremi! Luptau voinicii
Și ochi lor sclipeau de ură,
Cînd dau de puiul de năpîrcă
Ascuns prin văi și 'n bătătură...

Azi iară ți-se zbate 'n matcă
Ca'n vremuri vechi un dor de luptă,
Că prea ni s'a umplut păharul
Și haina noastră prea e ruptă!

Adună-ți iar oștenii, dragă,
Adună-ți și rupe, sfarmă
Să se cutremure pămîntul
Sub zîngănitul tău de armă!

SEBASTIAN BORNEMISA

Cine's vinovații pentru căderea dela Orăștie.

Ca să arătăm cît mai degrabă cine's vinovații pentru că la alegerea din Orăștie, căzînd candidatul național al Românilor, — am scos Duminecă (5 Iunie) un număr de «Libertate» în afară de șir, anume pentru cercul Orăștiei, arătînd cu numărul din care comună cîștin și au votat cu Dr. Vlad, și punînd cu numele cîști cu Farkas și cîști au șezut acasă. Numărul acela l'am împărțit prin toate comunele în zeci și sute de exemplare, — ca să ajungă a cunoaște tot poporul pe cei ce poartă vina pentru rușinea ce ajuns pe Românii din cercul Orăștiei, rușine ce ne-a ajuns numai fiindcă 104—105 alegători români au votat și ei cu dușmanul neamului nostru, cei mai mulți din aceștia de bună samă greu plătiți ca să facă această crimă națională! La numărarea acestor păcătoși, n'am pus și pe notari, căci ei fiind așa de atrnători de stăpînii lor din administrație, ne-am obicinuit a nici nu-i număra de fii ai neamului nostru, doar' că mîncă

pînea poporului nostru, încolo aproape toți nu fac nimic mai bun pentru poporul nostru ca ori-care străin! Și avem vre-o 12 notari români.

Arătăm apoi cu numele pe cei cari n'au venit la votare, pentru că și aceștia au ajutat la căderea noastră prin aceea, că au stat de o parte și nu au ajutat zbaterii neamului! Și sunt mulți, vre o 77 inși! Iaca dară, că și dacă oamenii lui Farkas au izbutit să atragă pe partea lor 105 Români slabi de inger, pe unii prin înfricări și fîgădueli, pe cei mai mulți prin bani, de ne-au întrecut cu 55, dar dacă acești 77 de inși cari au șezut acasă, veneau și ei și votau, noi totuși răzbeam! Și a lor e dacă vina căderii, aproape așa de mare ca și a celor ce au lucrat de-adreptul împotriva noastră! Cu atît mai virtos, că și între acești cari n'au votat, numai o parte sunt cari n'au votat pentru alte pricini, dar poate cei mai mulți sunt și ei unși cu unsoarea diavolului: au primit bani ca să șadă acasă!

La scoaterea numărului de Duminecă n'aveam datele sigure din unele comune, de aceea am publicat numai din 34 comune. Azi întregim lista cu datele din celelalte 18 comune ale cercului. Iată-le:

Au votat:

Din *Geoagiu* (suseni și joseni):
Cu Dr. Vlad: 13 inși.
Cu Farkas:
Cozma Ioan a Todorii.
N'a venit la vot:
Mometa Iosif I. Iosif.

Din *Glod*:
Cu Dr. Vlad: 1.
Cu Farkas: nime.
N'a venit la vot:
Petru Hanches, preot.

Din *Cib*:
Cu Dr. Vlad: 4 inși.
Cu Farkas: nime.
N'au venit la vot:
Oncea Nicolae I. Sim.
Costea Nicolae, inv.

Din *Almașul-mic*:
Cu Dr. Vlad: 4 inși.
Cu Farkas: nime.
Din *Almașul-de-mijloc*:
Cu Dr. Vlad: nime.

Cu Farkas: nime.
N'a venit la vot:
Demian Petru.

Din *Băcăia*:
Cu Dr. Vlad: 1.
Cu Farkas:
Popa Adam.

Din *Băcăinț*:
Cu Dr. Vlad: 3 inși.
Cu Farkas: nime.
N'a venit la vot:
Nicolae Maniu, preot.

Din *Bobalna*:
Cu Dr. Vlad: 8 inși.
Cu Farkas: nime.

Din *Boiu*:
Cu Dr. Vlad: 3 inși.
Cu Farkas: nime.

Din *Bulbuc*:
Cu Dr. Vlad: 2.
Cu Farkas: nime.
N'a venit la vot:
Noja Solomon.

Din *Cărpeneș*:
Cu Dr. Vlad: 2 inși.
Cu Farkas: nime.

Din *Cigmău*:
Cu Dr. Vlad: 4 inși.
Cu Farkas: nime.

Din *Folt*:
Cu Dr. Vlad: 3 inși.
N'a venit la vot:
Adam Petru.

Din *Homorod*:
Cu Dr. Vlad: 4 inși.
N'a venit la vot:
Pasc Nicolae.

Din *Nădăștia*:
Cu Dr. Vlad: 1.
ear' 1 n'a fost lăsat la vot.

Din *Romoșel*:
Cu Dr. Vlad: 14 inși.
Cu Farkas: nime.
N'a venit la vot:
Avram Dubleş sen.
Avram Dubleş iun.
Morușcă Silvestru.
Stefănescu Petru.

Din *Techereu*:
Cu Dr. Vlad: 1.
N'a venit la vot:
Doncea Nicolae.

Din *Romos*, numai crîșmariul *Dregot Vasile I. Adam* n'a votat, ceilalți alegători români toți au fost la locul lor, votînd cu Dr. Vlad, — ceea-ce prin asta îndreptăm.

Iar la cele publicate în numărul special, trebuie să facem unele mici îndreptări:

Din *Orăștie* au fost publicați, ca unii ce nu ar fi votat: Ioan Belea Pentru Turbecean, Toma Rus lui Stefan, Iosif Turdășan, Petru Puian și Nicolae Turdășian lui Iuon. Adevărul e, că toți acești 6 Români din Orăștie au fost la vot și au votat cu Dr. Vlad, — dar unora din ei li-s'a respins votul pe cuvînt că numele nu le așa ca în listă, de pildă votul lui Petru Puian a fost respins pentru-că în listă era scris Purian. Și pentru o literă streină vîrită (poate cu voia!) în numele lui, i-s'a nimicit votul. Altuia pentru alt cuvînt de nimic. Destul că ni-au respins și nimicit vre-o 5 voturi din Orăștie, pe care noi la controlarea voturilor, ne-afîindu le nici la Dr. Vlad, nici la Farkas, credeam că nu s'au dat. Numiții nostri frați însă au fost la vot, au și votat, dar unora nu li-sa primit votul, al altora s'a scris așa schimbat de nu l'am cunoscut. Îndreptăm cu plăcere lista celor ce n'au votat, scăzînd numele lor la 10.

N'a votat nici protonot. A. Mureșan.

Iar lista celor ce au votat cu Farkas trebuie s'o întregim cu unul: *Iuliu Turdeșan* (cancelist la oraș) care și el a votat contra noastră, ceea-ce scăpasem în numărul trecut.

Din *Sereca* au lipsit dela vot: Morancia Ilie și Boșorogan Nistor.

Din *Balomir* a lipsit dela vot și învățătorul Petru Furdui.

Din *Bînțînii*: a lipsit inv. N. Haneș.

*

— Ca întregirea *întîmplărilor de prin comune* după alegere, afară de cele publicate în numărul special de Duminecă, mai însemnăm aci:

— Un învățător din *Vaidei*, avînd cucuruz de săpat, a umblat în zilele de după alegere să-'si sape cucuruzul și nu vrea nime să-'i meargă la lucru! Ba oamenii au dat pe știre celor din satele vecine, că de vin de prin acelea lucrători la vînzătorii dascăli, îi alungă de pe hotar.

Atît e de mare scîrba în popor contra păcătoșilor, cari încă mîncînd pîne românească, dascăli la școală confesională română, în o comună bravă, care cu primarul în frunte a votat toată pentru candidatul național, — ei au avut nerușinarea a să rupe de popor, pentru a fi copii buni inspectorului! Azi poporul nu-'l mai cinstește ca pe „învățătorii“, ci ca pe niște vînzători netrebniți, cari nu vrednicesc nici în holda lor la lucru să meargă un Român, ori cît de sărac ar fi.

— Pe nenorocitul de popă din *Valea-Iepii*, *George Marian*, singurul preot care a avut nerușinarea a vota cu Jidanul, ci că a doua zi nu l'au mai suferit oamenii în biserică! Și nu-'l sufăr nici acum. Să meargă — li zic — să slujească jidovului în a cărui curte a stat închis și a mîncat popricăși!

— În *Vinerea* crîșma și holda lui Oltean Iuon lui Ilie (col bătut cu ouă clocite) care a crezut că și

*

neamul și-l poate vinde așa de ușor cum vinde piperul și dohotul, — nu o mai calcă nici un vine-rean de omenie! Poporul îl incun-giură ca pe un ciumat. Asemenea și pe ceilalți soți și ortaci ai lui.

O companie de soldați stă în comună, pentru a face cheltueli poporului nevinovat, fiindcă și-a arătat scirba față de vnzătorii de neam. Mare nedreptate să face prin asta poporului român din Vinerea. O face aceeași administrație (oa-menii deregătorii) care a cercat atîta a strica cu totul pe Românii vinereni și fiindcă n'a putut abate dela cinstea neamului decît pe 5, acum așa să răzbună, pentru-că ceilalți au stat pe calea *virtuții* și nu au luncat pe a crimei naționale.

— Păcătoșului Nistor Bădă-lău dela Sereca (fost cantor bi-sericesc, și iacă cît duh sfînt s'a prins de el din cite a cetit și a cîntat în sfînta biserică vre-o 10 ani!), i-au cosit o gramadă de grîu frumos!

— La niște Jidani de peste Mu-răș încă auzim că li-s'a făcut a-celași lucru.

— Despre rătăcitul învățător Fi-lip Budoiu din Poiana, trecut și el între cei stricați, să zvoneste că ar fi fost omorît.

Pe aiurea alte semne ale răz-bunării poporului.

Iar pe alții i-a ajuns bătaia lui Dzeu, fără conlucrarea oamenilor. Așa, de pildă:

— Lui Cosma Iuon a To-dorii din Geoagiu (singurul Ro-mân din Geoagiu ce a votat cu Far-kas) i-s'a rupt a doua zi după a-legere cumpănă dela fintină căzîndu-i pe o vacă căreia i-a rupt un picior.

Iar după asta i-a ars nutrețul ce mai avea, — nu să știe cum și din ce pricină, din foc pus ori ne-băgarea de samă a casnicilor lui.

Un sfat.

După-ce aproape zilnic ne este dat să auzim despre răzbunări cu fapte împotriva rătăciților nos-tri, — grăbim să intervenim din ca-pul locului cu sfatul, că acestea nu sunt bune. Ne doare inima că să află uscături în mijlocul nos-tru, cari pentru un blid de linte își vind drepturile, ca Esau din biblie, dar pentru fapta lor ticăloasă și ne-socotită, nu trebuie să ne plîngăm sa-tul cu păcatul răzbunării, mur-dare. Cu atît mai virtos, că nu dinșii sunt vinovații de frunte. Vina de frunte, păcatul cel mai mare îl cu *aceia, cari mituiesc, cumpără și strică sufletul bietului țaran, cari vin în mijlocul nostru, trăsesc de pe spinarea și din punga noastră, și, drept mulțu-mită că lăsăm filerul nostru năcăjit în crișma lor păcătoasă, în bolta lor, ei totdeauna dușmani ni-să arată drepturilor noastre, totdeauna merg împotriva noastră, totdeauna să silesc să ne rupă*

rîndurile prin arma ticăloasă a beuturii și mituirii!

De acești dușmani să ne apă-răm, căci dela ei ne vine ade-vărata primejdie!

Dar apărarea să o facem *cu mintea, nu atît cu puterea pumnului.*

Răzbunare!, strigăm și noi, dar răzbunare cuminte, arătîndu-le ce-lor prăpădiți desprețul nostru, ne-mai dîndu-le cinstea care li-o dă-deam pînă nu căzuse în păcat, fe-rindu-ne de casele lor, ca de niște case necurate, iar întrucît sunt bol-tași, crișmari sau măestri, ferindu-le crișma, bolta ori lucrătorea, și ne-dîndu-le mai mult un ban chior ma-car, căci e o ticăloșie ca noi să îm-bogățim și să facem să se îm-buibe între noi, din banii nostri, a-cei ce își bat joc de tot ce avem noi mai scump și sfînt!

În *acest fel să ne răzbunăm a-supra lor!*

Lupta dela Orăștie n'a fost decît *inceputul* unui mare războiu între noi și ei! Ei ni-au sărit în obraz, ei ni-au declarat războiul, noi nu ni-om trage napoi! L'om urma. Iar adevă-rații mari soldați ai neamului în a-cest războiu, vor fi aceia, cari așa vor face cum ziserăm mai sus, și cari în coastele fiecărui trădător de acesta ori dușman al nostru, va pune pe cît să poate un om al nostru, și apoi toți pe acela îl vor spriginî și de vîndut ori de dușman să vor ferî!

Iar asta să țină într'una și într'una, ani și ani, zeci de ani, pînă ce duș-manii să vor pustii de printre noi, nu loviți de pumnul nostru, ci lo-viți de mîndria noastră națională, care nu ne iartă să le mai dăm a-vutul nostru!

Alegerea din Trăscău.

— Raport special. —

Și la Trăscău steagul partidului național român a căzut. O știam aceasta de mai înainte, pentru că în întreg cercul abia sunt 510 alegă-tori, și din aceștia 4 în comune un-gurești, cari sunt acî aproape, (cea mai departe e la 12 kilometri, și are singură 280 alegători unguri), iar celelalte comune, mai multe ro-mânești, la depărtări și de 100 ki-lometri, au minoritatea de alegă-tori. Era de prevăzut dară căderea noastră. Dar noi nici nu am mers la Trăscău ca să venim cu deputat ales, ci am mers, mai cu seamă ca să facem o școală politică, și să vedem întrucît conducătorii poporului nostru își fac datorința de Români, și întrucît știu aceștia să stimeze și împlinescă ho-tărîrile conferințelor, aduse de ade-vărații conducători ai partidului nos-tru național? Și cu durere trebuie să vestesc, că am văzut preoți, cari nu vrednicesc să mînce prescura Românilor, și cari e păcat că mai pun mîna pe Sf. Evangelie și ce-tesc învățăturile lui Hristos, dar cînd e vorba de a le arăta în fapte, fac ca Iuda...

Cu ce v-ați ales, nenorociților „conducători de popor“, și cei-cei ați urmat, cari ați mers la Trăscău și care v-ați vîndut neamul, votînd cu candidatul guvernului, pentru suma de 50 coroane?

În bogăție n'ați dat cu nimic înainte, dar aveți pe inima voastră pata și blăstămul neamului.

Dar iată cum s'a petrecut lucrul:

— Alegătorii din cercul preto-riar al Cîmpenilor s'au adunat Marți dimineața, în 31 Maiu, în comuna Cîmpeni, și aveau acî în fruntea lor pe dl protopop *Romul Furdui* și preoții *Vasile Gomboș* (Vidra de-sus), *Gregoriu Nicola* (Vidra-de-mijloc), *Traian Banciu* (Vidra-de-jos), *George Scrob* (Săcătura), *Ioan Nicola* și *Io-sif Nicoară* (Albac), *Const. Cothișel* și *Iosif Arieșian* (Certege), *Nicolau Palade* (Cîmpeni), cari după rosti-rea unei rugăciuni frumoase, au p'e-cat spre Trăscău. În Bistra li-s'a alăturat preotul *Romul Marcu* cu alegătorii, — iar în Lupșa parochii *Vasile Șpan* și *Ioan Onea*.

În toate comunele românești prin care au trecut, alegătorii noștri au fost primiți cu alai, iar Românii cari au trecut în tabăra lui Iuda, au fost huiduiți.

Văzînd aceasta popa *Andei Can-drea*, Lupșa, care era în tabăra duș-mană, a început a certa el pe ale-gătorii noștri, pîlmuind pe unul din-tre ei, lucru ce să potrivește de mi-nune la „cociși“ și la popa *Candrea*.

— În Trăscău alegătorii au so-sit Mercuri dimineața, în ziua ale-gerii. Aici li aștepta candidatul na-țional *Dr. Zosim Chirtop*, *Teodor Orlea* și, anume veniți din Turda, dnii *Dr. George Popescu*, *Dr. Valer Moldovan* și *Dr. George Patăceanu*, a căror venire a făcut părere de bine la alegători, mai cu seamă ve-nirea dlui *Dr. George Popescu*, de care au un respect chiar și Ungu-rii din ceste ținuturi.

Ordinea și liniștea, precum și bărbăția cu care alegătorii noștri au intrat în Trăscău la votare și s'au așezat la cuartirele lor, au pus în uimire pe deregătorii admi-nistrative.

— La oarele 9 s'au început vo-tarea. Cu fruntea ridicată și senină veneau alegătorii români să apere steagul nostru, votînd pentru can-didatul național, iar nemernicii, vin-zătorii de neam, cînd protopresbi-terul tractului Cîmpeni, dl Ro-mul Furdui care era în comisiune, li privea, simțiau mustrarea păca-tului schimbau la feți și li năpădeau sudorile cînd trebuia să rostească numele candidatului ungur.

Au fost 3 candidați, *Dr. Zosim Chirtop* cu program național român, *Dobiczky Sándor* cu program gu-vernamental și *Dr. Várfalvi Mór* cu program Justhist.

Sfîrșitul alegerii s'a vestit dupa pe la 3 oare d. a. anume că ma-joritatea absolută a intrunit o *Do-biczky Sándor* pe care îl declară de ales deputat al cercului Trăscă-ului, cu program guvernamental.

Mîngăiați că ni-am împlinit cu cea mai mare scumpata chemarea de a apăra onoarea steagului nostru național, ne-am depărtat ducînd în sufletul nostru stima și iubirea de frate față de aceia cari și-au împlinit cinstit datorința, ură și dis-preț față de cei care ne-au vîndut.

Atară de preoții arătați mai sus și a mai împlinit datorința preotul *Ioan Siva* din Bedeleu și *Gregoriu Oprea* din Vălișoara și dintre învătătorii unul singur a votat, dl Ioan Popita din Bedeleu. Stima ne-amului cu dinșii.

— Pe nemernicii și vnzătorii conducători, li împărțim în două clase: Unii cari *au rămas acasă*, iar alții cari *și-au vîndut pe față*

neamul și s'au dus de au votat! Cei ce au rămas acasă sunt: pre-oții *Ioan Todea* din Albac, *Ioan Todea* din Lăpuș, *Traian Costea* din Scărisoarea, *Ican Gligor* și *Ni-colau Coroiu* din Ponele, *Vasile Miclea* din Lunca, *Gregoriu Lăzar* din Uidolm, *Ioan Muntean* din Buru și *Petru Simu* din Cîmpeni.

Cei ce au făcut fapta lui Iuda sunt preoții: *Maxim Pușca* din Ceagz, *Cioran Abraham* și *Can-drea András* din Lupșa, *Candrea Miklos* din Neagra și învățătorii *Todea Romulusz* din Alba, *Gligor Péter* și *Miku Aurél* din Bistra, *Galdău Alexandru* din Ponele, *Kristea János* din Săcătura, *Zsurzs Miklós* din Șasavinți, *Furdui Illés* și *Lăzea János* din Scărisoara, *Ittu György* din Neagra, *Palade Patriciu* din Cîmpeni, *Kaicza Leonte* din Vidolm.

Am publicat anume aceste nume scirboase cu scop ca lumea să li cunoască și să să ferească de ei ca de niște leproși!

Coresp.

NOUȚĂȚI

„Foia Interesantă“ n'am putut o alătura la acest număr, căci Duminecă s'a lucrat și Luni s'a tipărit numărul extra de „Libertate“ pentru Orăștie, mai veni la mijloc și sfînta sărbătoare a Înălțării Domnului, pe care o sâr-bează și Tipografia, — și așa n'am bi-ruit cu toate. Dăm alăturată „Tovără-șia“ cu vrednice știri dela Reuniunea proprietarilor de vite. Abonații noștri binevoiesc a ierta lipsa „Foi Interesante“. Vom da, îndată ce vom putea, un număr dublu.

Convocare. Membrii despărță mîntului *Brad* al »Asociațiunii« sunt chemați prin aceasta la adu-narea cercuală ordinară, ce să va ținea în Brad, la 20 Iunie n. 1910 (ziua a doua de Rusali) la 3 ore d. a., în sala de gimnastică a gimnaziului.

Programul prescrist.

După terminarea părții administrative, urmează *se-rată literară*.

Notă: Ori-ce binevoitori ai »A-sociațiunii« sunt binevăzuți. *Brad*, în 6 Iunie n. 1910. *Dr. Tr. Suciu*, secretar; *Dr. I. Radu*, director.

Maestatea Sa Impăratul-Rege a fost sărbătorit frumos în Bosnia. În 2 Iunie a dat o scrisoare către locuitorii Bosniei mulțumindu le de semnele vii de alipire și credință ce i-au arătat.

În curînd să conchiamă la sfat dieta provincială a Bosniei, *înliia dietă* a acestor provincii. Și să spune că pentru deschiderea acesteia, va merge în persoană *Alteța Sa* Principele Moștenitor *Francisc Ferdinand* d'Este.

Aceștia, o mână de streini, Turci, Srbi, etc. cum să alipiră la Împă-răție, căpătără drepturi mai largi și mai frumoase decum le avem noi: Românii din Ardeal și Ungaria, care suntem aici de acuși *doue mii* de ani, și cite am jertfit și cite am suferit noi pentru această patrie! Ei își capătă dieta lor deosebită,

sfatul colțului lor de lume, să se cîrmuiască prin el spre binele lor. Noi lăsați pradă șovinismului descreerat din Pesta!

Limba tainică. Să spune că a-numiți oameni au semne și cuvinte pe cari altă lume nu le poate înțelege. Îți vorbesc în față și te cumpără și vind și tu nu știi ce s'a întîmplat.

Așa ceva ci-că a fost în jurul alegerii dela Ighiu! Să dase și acolo bilete de alegător alegătorilor nostri. Dar fiindcă erau prea mulți alegători de ai lui Vajda, s'a făcut un complot (plan ascuns) că cel puțin 50 de alegători să fie respinși dela marginile comunei, sub cuvînt că — biletele lor sunt false (mincinoase)! Le primise dela notarii lor și cînd colo, la intrarea în Ighiu, intră de poți! Gendarmii le luau biletele, spuneau că-s mincinoase și napoi cu voi! S'a descoperit apoi, că ei respingeau pe acei alegători pe a căror bilet era ceva semn ușor, aproape nebăgat în samă, o linioară bine ascunsă, dar pentru ei destul de vădită, — ca să știe că acela e alegător de cei mai „primejdioși“ și să-l dea napoi!

Așa au respins 50 de alegători. Au pus apoi un al treilea candidat, pe un Vajda Sándor, care nu este pe lume, și au scris și aceleia 26 voturi din cele date dlui Dr. Alex. Vajda.

Și tot nu mergea treaba. Atunci au pus pe notari să nu mai recunoască pe alegători, ca să nu li-să poată lua votul. Și notarul român din Bucium a fost așa de credincioasă unealtă în privința asta, că s'a făcut că nu cunoaște pe un vecin bun al său, — ca să nu i-să primească votul! Iar pe 7 alegători ce aveau toate în ordine, i-au oprit simplu de a intra în sală! Respingînd astfel și nimicind ca la 100 voturi, au putut ei declara pe Szász, fiul fișpanului, ales la Ighiu cu 1 vot peste Vajda.

Răzbunările cele ordinare și lipsite de ori-ce bărbăție, încep în cercul Orăștiei Ei »biruitori« (adecă banul și spirul ticăloș), și tot ei să »răzbună«.

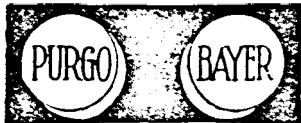
Pe Marți în 7 lunie au fost citați la pretura din Orăștie vre-o 20 de oameni de frunte din Binținți și alți vre-o 20 din Vaidei, — unde nasul coroiat al lui Farkaș n'a putut cuceri alegători.

Și știți ce-au făcut? S'au scos din săltar tot atîtea arătări, făcute înainte de alegere de către gendarmi, că acești Români cinstiți nu și-au fost cărat gunoiul din curte, și pentru asta hop, fiecare a fost pedepsit cu cîte 4 cor.!

Vre-o 50 de oameni, îndată fură storși de 200 cor. și fiecare de o zi de lucru perdută, acum în vremea cea scumpă!

Și doar dovedeau chiar primarii satelor că curțile oamenilor sunt așa cum e prescris, înct din ele nu să scurge nici o murdărie la strade,

Fiecare cutie veritabilă conține 25 tablete. Pe fiecare tabletă presat în relief este 2 curinte

Respinge tabletele netede, fără presarea asta, că-s falsificări!

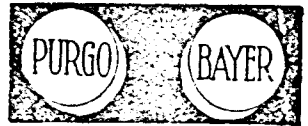
Ți-e dragă sănătatea?

Atunci trebuie să știi că vestitele

PURGO-BAYER

sunt singurele tablete ideale și nestricăcioase de mînat.

Fiecare cutie veritabilă conține 25 tablete. Pe fiecare tabletă presat în relief este 2 curinte.

Respinge tabletele netede, fără presarea asta, că-s falsificări!

ci să adună totul în jurul gunoiului, — și că ce a fost de dus, s'a dus în primăvară și acum nu să mai duce gunoiu până în toamnă! Aș! Preturei li trebuie ceva, de ce să se acațe ca să prigonească pe Români că nu s'au plecat chemării lor, în spre fiul lui Moise, alesul lor!

Greva tipografilor, cari fac parte din Societatea din Pesta a tipografilor, ține încă în toată țara. Proprietarii tipografi din Brașov s'au adunat Duminecă și au subscris o declarație, în puterea căreia să leagă pe cuvîntul lor de onoare, că mai mult nu vor primi în lucrătoarele lor culegători ce stau în legătură cu acea societate ce face fel și fel de silnicii proprietarilor. Vor face de bunăvoie stare mulțumitoare tipografilor lor, dar de cei din societate nu mai primesc, că prea au cu ei val des și mult.

Punere de dinamită. Ni-să împărtaşește că în noaptea de 28 Maiu n. faptuitori necunoscuți au pus dinamită sub casa femeii Vuța Cirlea din Cuguri, și i-a dat foc. Dinamita explodînd (luînd foc) a stricat un perete al sasei și un dulap de sticlă ce era în casă lîngă acel zid. Cei din casă n'an fost atinși.

Fără rușine spune »Magyarország« că să corteșea pe sama guvernului, în cercul Aleșdului (în Bihor). Ci-că să dădeau banii pe față, nici nu să mai făcea taină din asta. Și anume dela 50 până la 500 cor. de vot. Bă, lucru minunat de tot s'a petrecut în comuna Țigănești, cu 38 alegători. Un deregător a mers în comună și a dus la primărie 2000 cor. spunînd că: »iaca au venit acești bani dela stat (dela împărăție), ca să-i împărțiți între săracii din comună, — dar numai așa vi-să lasă, dacă votați toți cu omul guvernului!«

Și totuși președintele a trebuit să nimicească 300 de voturi de-ale koșutistului, ca să poată scoate cu 200 voturi »ales« pe omul stăpînirii.

Tren accelerat răsturnat! Dumineca trecută dimineața la stațiunea Blajului cea nouă (Kükü őszeg), trenul repede a sărit la intrarea în gară din șine și s'a răsturnat locomotiva și vagonul de poștă! Apa ferbinte din căzan a improșcat napoi și a opărit pe conducătorul locomotivei și pe fochist, cari au murit îndată, iar alți trei inși de pe tren au fost răniți!

Norocul că vagoanele s'au oprit repede prin împedecătoarea de primejdii și au stat locului, altfel, cum trenul era Inghesuit de lume, putea urma o nenorocire uriașă!

Academia silvanală dela Șemniț, din pricini politice, a fost închisă pe timp nehotărît.

FOI PENTRU POPOR

de tot potrivite și pe înțelesul tuturor, sunt ale noastre dela Orăștie, cari sunt scrise așa, că fiecare om, cît de pușină învățătură să priceapă deplin fiecare vorbă din ele!

Sunt scrise și întocmite a-nume pentru popor.

„Libertatea“ adună știrile politice din țară și din afară, și întîmplările.

„Foaia Interesantă“ spicuește prin cărți și foi ce e mai ales și ce ar fi mai plăcut și folositor de a fi cetit de popor, cu scopul a împreteni îndeosebi tineretul cu cetitul. Prin spicuirii în istoria neamului, lucrează la întăria sufletească a Românilor, arătîndu-i pildele mari ale părinților și moșilor. (Vezi „Pagini alese“).

„Tovărășia“ vrea să lumineze pe oamenii noștri asupra căilor, pe care își pot păzi mai bine avutul lor, precum și asupra acelor pe cari prucezînd, își pot înmulți acel avut!

Toate trei la olaltă aceste foi dau tot ce trebuie sufletului țaranului român pentru a fi luminat și spre bine povățuit!

Și toate aceste foi, fiecare țaran le poate avea pentru neînsemnata sumă de **5 cor. pe an!**

Iar celor ce ne vin acum ca abonați noi, doritori a sta pe an înainte, le dăm de acum până la capătul anului, toate aceste 3 foi, pentru numai 3 cor!

Banii să trimit înainte!

Loc de nedee

Avram Grecu din Căna, aranjează o petrecere (nedee) cum era datina mai demult pe zilele Rusaliilor, la Cărna, în »sălcîșul« din Gura-Vălii, aproape de casa dînsului, — cu vestitul vin propriu, bere, borviz și muzică.

Vă aștept cu plăcere!

Avram Grecu,
crișmar, Cărna.

1-1

CU PREȚ REDUS VINDE

administrația foii „Libertatea“ nuvelele și schițele dlui Vas. E. Moldovan:

„Raze de lună“

un volum de 12 coale de tipar (186 pagini), cuprinzînd 20 nuvele și schițe luate în mare parte din viața poporului de rînd, precum și

din a tinereții cu carte. Unele sunt schițe istorice cu fond duios și bun, a căror cetire ating plăcut sufletul bunului Român. Sunt nuvele și schițe fără îndoială reușite și cari să cetesc cu plăcere și cu folos.

Fiind și aceste schițe scoase în editură de administrația foii noastre „Libertatea“ și nizuind noi a răspîndi cit mai bine literatura frumoasă și folositoare în poporul nostru, — am hotărît a scărița prețul acestor nuvele dela 1 cor. 50 și 10 fil. porto, cu cit s'au vîndut până acum, la

numai 1 coroană

trimise franco (posta plătită)! În firea acesta facem cu putință, chiar și celor mai săraci cetitori, a-și procura acest volum, în a cărui cetire vor afla și plăcere, să vor alege și cu folos sufletesc!

A să cere, pe lîngă trimiterea înainte a prețului, la:

Administrația „Libertatea“
in Orăștie (Szászváros).

Casă de vînzare.

Casa sub Nr. 5 din strada Bisericii vechi în Orăștie, stînd din 3 odăi, bucătărie de vară, bucătărie de iarnă, șură, pivniță, grădină mare, și tot ce e de lipsă la o curte economică, —

e de vînzare

din mână liberă. Pentru informații mai de-aproape a să adresa la:

Aurelia Haneș

in Petrifalău (p. u. Szászsebes) și la Elisaveta Haneș in Hărău (748) 1-3 (p. u. Maros-Solyomos).

Anunț de căsătorie.

Tinăr cu moravuri bune în etate de 24 ani, aflător în un oraș mare din străinătate, cu avere și venit curat de 2500 coroane anual, voește a să căsători cu o fată tinără din familie bună și serioasă, să aibă și ceva zestre și să fie bună gospodină. (747) 1-2

Doritoarele să trimeată ofertele (dacă e posibil cu fotografia) la administrația acestui ziar, sub »Viitor«, cari să vor trimețe la locul lor.

Cel mai bun Cel mai ieștin Cel mai practic

== CHEAG ==

pentru inehegarea laptelui.

Preparat pe cale chimică din cele mai curate rinze de vițel.

Pentru bunătațe, folosirea practică, precum și

pentru curățenia lui, primesc garanție!

In Ungaria mai ieștin și în calitatea cea mai bună să poate căpăta la: **Fényes-Örményes** (Krassó-Sz. megye).

Mustră, catalog de prețuri și îndrumare trimis ori-unde gratuit și franco!

La comande, să scrieți că ați cetit de acest chlag în foala aceasta.

„Ardeleana“

instituit de credit și de economii, societate pe acții
FILIALA PETROȘENI

P. T. Să aduce la cunoștință publică, că „ARDELEANA“ instituit de credit și de economii din Orăștie, a deschis cu începutul anului curent o filială în Petroșeni, care să ocupe cu tot felul de afaceri de bancă.

Special primește depuneri spre fructificare, după care plătește interese de 5% și cari, conform stării casei, să pot ridica ori-și cînd, și

acordă tot felul de împrumuturi: pe obligațiuni, cambii și pe hipotecă, după care să plătesc interese de 7—8%.

Localitățile Filialei „Ardeleni“ în Petroșeni, sunt în fostele localități ale băncii »Jiana« și oare de oficiu să țin în toată ziua — afară de Duminică și sărbători — dela 8—12 a. m. 3—5 p. m.

Avînd în vedere că filiala „Ardeleni“ este singura bancă românească din Petroșeni, fondată anume pentru poporul nostru din acel ținut, rugăm pe toți cei interesați, ca în toate afacerile lor de bancă și peste tot în ori-ce afacere comercială ce ar avea, să ni-se adreseze cu toată încrederea, și semnăm

Petroșeni, în Februar 1910. (657) 1—30

„Ardeleana“

instituit de credit și de economii societate pe acții
filiala Petroșeni.

Telefon 172.

Telefon 172.

„LA CROITORIA UNIVERSALĂ“

I. PETRAȘCU, SIBIU — NAGYSZEBEN,
:: Strada Cisnădiei Nr. 30 ::
Depozit de stofe engleze și germane.

Să pregătesc cele mai frumoase haine, după croială cu șic, pentru civili: fracuri, saloane, jachete, sacouri, pardesiuri, baltoane, etc. — Asemenea să execută pentru ofițeri și voluntari, tot felul de uniforme, iar în depozit să află diferiți articli pentru uniforme: săbii, chipiuri, portepe, mănuși, etc.

Atrag deosebita atențiune asupra reverenzilor preoțești, ce să pregătesc în atelierul meu, ::::::: după moda cea mai nouă. :::::::

== Comandele să pregătesc în timp foarte scurt. ==

(682) 9—10

„CRIȘANA“

instituit de credit și de economii, societate pe acții în BRAD.
FILIALĂ în HĂLMAGIU.

* Anul fondării 1890. *

Capital social . . . . . 200.000 cor.
Fonduri proprii peste . 150.000 cor.
Depuneri peste . . . . . 1 milion cor.

Primește depuneri spre fructificare cu 5%. Darea după interese o plătește institutul. Să replătesc, după starea casei, sume cît de mari și fără abdicere și fără a să comuta porto la retrimiteră. La dorință să trimet cecuri postale, prin cari expediția banilor la bancă să face fără spese. ==

Acordă împrumuturi pe cambii, cambii cu acoperire hipotecară, obligațiuni și pe efecte, în condițiuni favorabile. — Împrumuturi urgente de ori-ce natură să rezolvează încă în ziua în care să cer. ==

Informațiuni mai detaliate să dau bucuros.

(737) 3—6

.Direcțiunea.

Rudolf G. Brașșai

atelierul de timplărie fină pentru mobile și de măsurit pentru edificii, —

gătește mobile în execuție artistică, apoi aranjamente moderne de locuințe, cancelarii, școli, și tot felul de localuri.

Lucrări la edificii și de portale, după stil și cu prețuri favorabile. =

Planuri și preliminar de spese, — gratis! =

in
ORĂȘTIE (Szászváros)
Strada spitalului nr. 1/a,
casa proprie.

(605) 10—

Casă de vînzare.

Casa aflătoare în strada *Bereriei Nr. 16* din Orăștie, — este

de vînzare

din mîna liberă.

Informații mai apropiate să dau de proprietara:

(745) 1—3

Olga Toth.

O proprietate mică

cu casă de locuit, avînd 5 odăi, mai multe încăperi laterale, cu grădină cu tot felul de pomi prețioși, — loc foarte potrivit pentru cultivare de galițe, pentru lăptărie ori vinărsărie, — să află de vînzare în comitat. Hanedoarei, ținutul Orăștiei.
Adresa la admin. foii. 744 2—5

Picături de stomac BRADY!

provăzute cu marca *Sf. Maria dela Mariaczell*, căror poporul le zice picături de stomac de Mariaczell, s'au valorat de 30 ani așa, că nu pot lipsi din nici o casă. Efect minunat la durere de stomac, ardere și zgirciuri de stomac, infundare, durere de cap, vomare, nesomn, lipsă de sînge, etc.

Să capătă în toate farmaciile. — O sticlă mare 1 cor. 40 fleri, o sticlă mică 80 fleri; 6 sticle 5 cor.; 3 sticle duble 4 cor. 50 fleri, franco, trimite preparatorul

C. BRADY, — Apotecă la — „Regelo Ungarici“, Wien, I., Fleischmarkt I. (depot 24).

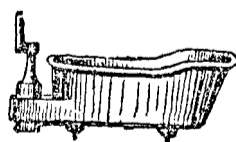
Grijiți să fie marca *Fecioara Maria dela Mariaczell*, pe pachetarea roșie și subscrierea de pe chipul de alături.
(606) 15—20

Moșie în Orăștioara-de-jos.

În Orăștioara-de-jos, la 11 kilometri dela Orăștie, să află de vînzare o moșie de circa 130 jugăre, cu moară, casă de locuit și edificii economice. ==

Adresa o dă Administrația foii.

Vanele de bae Stuchlichs.

O vană numai 40 cor.

O vană de înălțit numai 24 cor.

Încălzește în 3/4 de oră 150 litri de apă, pentru care li trebuie cărbuni de lemn numai de 10 fleri. Lungimea fundului vanei 122 cm. : — Înălțimea de 60 cm. : — : Comandele să efectueze imediat și să trimit cu rambursă, prin: **Gustav Stuchlich,** Entengasse 17. Sibiu (Nagyszeben). (488) Saggasse 15. 14—25

Cine dorește călătorie bună și iute — de plăcere — în

6 zile la America

acela să ceară îndrumări românești dela **FALK și Comp.** (600) cancelarie românească 18—26 **Hamburg, Raboisen 30.**

Recunoscute ca cele mai renumite **mașini de imblătii** sunt cele dela întreprinderea „**HERCULES**“ *Budapesta, V. Váci ut 30.*

Garanță deplină! Să pot vedea ori cînd în lucrare la adresa de sus.

Tot acolo: Preliminar de spese pentru instalații de gaz sugativ: Puterea de cal pe oră cam 1 1/2, — 2 fleri. Tulburări de funcțiune, eschise! — Catalog gratis! 694 10—10

Josef Bumbala

în Frankstadt a/n (Mähren) oferă cu prețurile de fabrică, direct privaților cu rambursă: Pinză patentă, Covoare de pat, Șifonuri, Damast de mătăsă, Tesetură de Rumburg și alți articli de țesătorie!

Mustre și catalog, franco. — Multe scrisori de mulțumită. Lucră cu 300 războaie!
(649) 9—13

PENTRU ECONOMI!

Cel mai bun mijloc pentru: **stropirea viilor, ba și a pomilor**

să capătă la apotecarul

Cornel Demeter din Orăștie — Szászváros

Peronospin-ul! E mijloc aplicat cu cel mai mare folos la stropirea viilor, în contra peronosporiei (a „manei“ care uscă viia).

E neasămănat cu mult mai bun și mai ieftin în folosință „PERONOSPINUL“ decât piatra-vinătă!

Cu „Peronospinul“ stropind viia, pui la 1 hectolitr de apă praf de 50 fil., pe când piatră-vinătă trebuie să pui de 1 cor. 60 fil., fiind piatră-vinătă foarte scumpă.

Ca fiește-care proprietar de viie să poată căpăta numai adevăratul „Peronospin“, fac și ușurarea aceea, că deja la comanda de 15 pachete, îl trimit *francat*, adică posta plătită de aici, pentru 7 cor. 50 fil.

Prin întrebuințarea „Peronospin“-ului, viia va fi hotărât mai frumoasă, boabele de struguri mai mustoase și astfel *roada de vin mai bogată!* Experința a devenit, că prin folosirea pietrii-vinete, nu să ajung aceste rodiri, — poate pentru aceea, că piatră-vinătă verzește peste măsură frunzele și prin asta bea din puterea și sucii viței! Praful de stropit al meu, „Peronospin“-ul, face vița mai plină de viață și mai asigurată contra boalei de peronospora (mană). *Prețul unui pachet e 50 fil.* „Peronospinul“ este deja de 7 ani în întrebuințare cu cea mai frumoasă izbândă! — E preparatul meu propriu! — Fiecare pachet e provăzut cu numele meu!

Folosul „Peronospinul“-ui s'a dovedit și la stropirea pomilor, mai ales a pomilor tineri, cruzi, pentru a-i scuti de feluritele musculițe și gîngănii ce-i opăcesc în desvoltare!

Revizătorii, comercianții, capătă răbat. (725) 5-8

A să cere la: **CORNEL DEMETER,** apotecar în Orăștie—Szászváros.

A apărut broșura

Mizerie, Boală, Crimă și Degenerare

sau

Alcoolismul și urmările lui

din punct de vedere, economic, igienic, moral și național. De Pr. D. Voniga. Tipografia Nouă, Orăștie. 1910.

Broșura să estinde pe 6 coale tipar 8° și are următorul cuprins: 1. Introducere. 2. Despre beuturi în general. 3. Istoricul beuturilor spirtoase. 4. Beția și consecințele ei, în general. 5. Efectele stricacioase ale beuturilor spirtoase. *în spețial asupra organismului omenesc*. 6. Alcoolismul sub raportul morbidității și al mortalității. *Tuberculosa (oftica) și morburile mentale*. 7. Alcoolul și morală publică sau raportul dintre alcoolism și criminalitate. 8. Alcoolul și credința, sau efectele alcoolismului asupra posterității. *Copiii bețivilor*. 9. În resumat! Alcoolismul — *Mizerie, Boală, Crimă și Degenerare*. 10. Lupta în contra alcoolismului. *Combaterea beției*. 11. Cauzele alcoolismului. 12. Plan de învătămînt antialcoolic.

Prețul broșurei 1 cor. 60 fil. Să poate procura la autor în Gyirok și la toate librăriile. (725) 4-6

VIN BUN

se află la subscrișul productor de vinuri.

Anume:

- Vin vechiu din 1907, . . . 54 fil. litr.
- Vin vechiu din 1908, . . . 48 " "
- Risling și Rouse din 1908, 52 " "
- Vin din 1909, ... 42 " "
- Risling și Rouse din 1909, 44 " "
- Vin alb de masă din 1909, 38 " "
- Vin roșu din 1908, ... 54 " "

Sunt prețurile cele mai joase. E vin din *coastele dealului Világos* (Șiria), nu de grădină, nici cîmpie, ci *din deal!*

= Fac cunoscut că prețul vinurilor s'a urcat cu cîte 2 coroane la hecto, față de prețurile dela Paști!

= Un sfat cumpărătorilor privați: vinul din butoaiele începute, să-l deșerte în sticle, pe care să le așeze apoi culcate în pivniță, că așa vinul nu să strică, — dar altfel să crește și mucezește.

Butoaie dau împrumut, pe timp de o lună, în caz de lipsă, pe două.

Vinul să vinde dila 50 litre în sus. Prețurile de mai sus sunt calculate pe un litru.

= Cînd mi-să napojiază vasele, să mi-să scrie în fract acurat adresa pe care li-au mers.

Rog onoratul public a-mi scrie curat: numele, comuna și gara!

Petru Benea, proprietar de vie în Șiria **Világos** (Arad m)

(736) 4-4

FABIAN MOR, fabrică de sodă, limonadă, apă minerală și depozit de bere în ORĂȘTIE

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public, că am încredințat cu liferarea articlilor mei pe dl **B. STELESCU**, care — la dorință — trimite la casă sodă și ape minerale, și **Bere în sticle umplute zilnic, sticla cu 26 fileri.**

Comande pentru aceasta rog să se facă ori-și-cînd în prăvălia dlui **B. STELESCU**, din drumul țării (Casele Corvin).

6-6 Recomandîndu-mă bunăvoinței onor. public consumant, semnez cu stimă

Fabian Mor.

Editor și redactor responsabil: Ioan Adam.

„CASSA DE PĂSTRARE ÎN MERCUREA“ SOCIETATE PE ACȚII

Primește depuneri spre fructificare cu 4½% interese fără anunț, cu 5% pe lingă un anunț mai lung, iar peste 10.000 coroane cu 5½%.

Interesele după depuneri să capitalizează de 2-ori pe an și anume la 30 Iunie și 31 Decembrie n.

Darea de interese o plătește institutul.

Depuneri și ridicări să pot face și prin postă.

Acoardă împrumuturi pe cambii, cambii cu acoperire hipotecară, obligațiuni cu cavenți, pe hipotecă, credite de cont-curent pe lingă asigurare hipotecară sau hîrtii de valoare (acții dela bănci și efecte publice).

Etalonul de interese variază între 6½—8% fără nici o proviziune!

Diracțiunea.

(715) 6-10

PENTRU ZIDIRI:

Traverse; legături de fier; cement de Beoxin, Portland și Roman; trestie de stucatură și țesetură de Bacula; impletituri de sîrmă; hîrtie gudronată (pentru coperit) și plăci de izolare; tinichea neagră și țincuită.

Să găsească la firma:

CAROL F. JICKELI, Alba-Iulia și Sibiu.

Costume Săliștenești!

Cele mai frumoase costume, cel mai elegant port femeesc între toate porturile femești populare la noi Români, e mîndrul

port seliștenesc

cuceritor căci cit e de simplu, e totuși fermecător prin curățenia lui Asemenea și portul bărbătesc dela Saliște, e cel mai românesc și frumos!

În *Atelierul meu de costume seliștenești*, aflător în Orăștie, în strada Promenadei nr. 13., casele proprii (drumul ce duce din Piață spre casarmă și promenadă), — pregătesc foarte frumoase *costume seliștenești*, atît pentru femei, cît și pentru bărbați.

În atelierul meu lucrează în toată bunăvremea 10—12 lucrătoare, fete și feciori, sub supraveghierea mea, și costumele mele seliștenești, cu care ies și la țirguri de țară în comitatul Hunedoarei, sunt foarte căutate și cu drag cumpărate de femei! — Primesc să fac și să trimit costume și la cereri prin postă! Să mi-să dea numai mărimea persoanei ce dorește a le avea!

Prețuri potrivite! — Lucru bun și cu gust!

Dumitru Jurca,

croitor de costume seliștenești în Orăștie. strada Promenadei nr. 13, casele proprii.

(697) 6-12

Tipografie! Librărie! Negustoriă de paplr și recuisite de scris! Tipografia „Aurora“ A. Todoran în Gherla — Szamosujvár

Ezeacă tot felul de lucrări tipografice și în deosebi tipărește: cărți de tot felul, acții, libele de depuneri și de plată, registre, anunțuri de căsătorie, funebre ș. a., plcate, blanchete de tot soiul, contracte, conturi, papire de epistolă și cuverte cu firma pentru negustori și privați, bilete de viziuă, logodnă, etc. etc.

Editură de cărți populare, de rugăciuni ș. a., precum și tot soiul de cărți române și străine apărute ori-și-unde. Cărți, cari nu să află în depozit le cîștigă în preț original.

Ține depozit mare de tot soiul de papire, recuisite de scris și școlare, tipărituri oficiale, etc. — **Cereți cataloage!**

Icoane sfinte pictate pe plnză în farbe oleu de ori-ce mărime în cadre sau fără cadre!

Cataloage și compturi să trimit ori-și-cui gratis și franco. La comanda de vestminte bisericesti — la cerere — să trimit și mustre de stoffe cu notarea prețurilor.

Toate comandele sunt a să adresa la

Adresa telegrafică: „Aurora“ Szamosujvár.

Tipografia „AURORA“

(705) 5-10 în GHERLA — Szamosujvár.

„Tipografia Nouă“ în Orăștie.